

Zitting 1982–1983

17 628

Overgangswet Wet op het basisonderwijs

C

NADER RAPPORT

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 1 oktober 1982

Blijkens de mededeling van de directeur van Uw Kabinet van 23 juli 1982, nr. 6, machtigde Uwe Majesteit de Raad van State zijn advies betreffende het bovenvermelde ontwerp rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Ik heb de eer U dit advies gedateerd 9 augustus 1982, nr. 2298/07/8229, hierbij aan te bieden.

De Raad van State kan zich in grote lijnen met het hem voorgelegde wetsvoorstel verenigen. Met betrekking tot de onderdelen geeft het voorstel hem aanleiding tot een aantal kanttekeningen:

1. Inleiding

In dit nader rapport zijn de volgende afkortingen gebruikt:

ISOVSO	(ontwerp van) Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs (Kamerstuk 16811)
KOW	Kleuteronderwijswet (Stb. 1974, 564)
KSW	Kaderwet specifiek welzijn (Stb. 1982, 539)
LOW	Lager-onderwijswet 1920 (Stb. 1974, 565)
OWBO	(ontwerp van) Overgangswet WBO
WBH	Wet beheersing huisvestingsvoorzieningen k.o.-l.o. (Stb. 1981, 383)
WBO	Wet op het basisonderwijs (Stb. 1981, 468).

2. Het verband met de KSW

De Raad merkt op dat in het advies van de Onderwijsraad van 10 mei 1982 alsmede in een aantal andere adviezen ruime aandacht wordt geschonken aan het verband tussen het voorliggende wetsvoorstel en de KSW. De vraag wordt daarbij opgeworpen of het wel zinvol is in het wetsvoorstel rekening te houden met een wetsontwerp dat nog bij de Eerste Kamer in behandeling is en ten aanzien waarvan nog geenszins is te voorzien of, en zo ja wanneer, de daarmee beoogde regeling in werking zal treden. De Raad is van oordeel dat de voorgestelde koppeling althans in dit stadium moet worden ontraden.

Hoewel ik voor de argumentatie van de Raad begrip heb, blijf ik evenwel de mening toegedaan dat de voorgestelde koppeling tussen de WBO en de KSW in dit stadium een goede zaak is. Naar aanleiding van vragen uit de Tweede Kamer heeft een interdepartementale ambtelijke werkgroep een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheden tot afstemming van de WBO en de KSW. De in het wetsontwerp gedane voorstellen zijn het resultaat van dit langdurige en minutieuze interdepartementale onderzoek, waarbij zorgvuldig rekening is gehouden met de aard en de systematiek van zowel de WBO als de KSW. Het heeft naar mijn oordeel grote voordelen dat reeds thans aan de Staten-Generaal wordt voorgelegd,

mede te beslissen over de vraag hoe de afstemming van de beide wetten in de toekomst moet worden geregeld. Dat de KSW – althans op het tijdstip waarop de Raad zijn advies over het ontwerp van OWBO vaststelde – nog in een ontwerp-fase verkeerde, kan ik moeilijk zien als een bezwaar voor deze voorstellen. Daar kan aan worden toegevoegd dat uiteraard rekening is gehouden met het feit dat nog niet is te voorzien of, en zo ja wanneer de KSW in werking zal treden. Immers, krachtens artikel H 3 treden de desbetreffende bepalingen pas in werking op een nader te bepalen tijdstip, dat afhankelijk zal zijn van het in werking treden van de KSW.

De Raad merkt voorts op dat in de memorie van toelichting te dezer zake wordt opgemerkt dat toezeggingen zijn gedaan aan de Tweede Kamer. Het komt de Raad voor dat met het doen van onvoorwaardelijke toezeggingen met betrekking tot toekomstige wetgeving voorzichtigheid behoort te worden betracht, aangezien deze een belemmering kunnen opleveren voor het op gepaste wijze rekening houden met zowel gewijzigde omstandigheden als gewijzigde inzichten.

Ik deel de mening van de Raad dat met toezeggingen met betrekking tot toekomstige wetgeving voorzichtigheid behoort te worden betracht. Ik meen echter dat dit ook het geval is geweest. Immers, aan de Tweede Kamer is slechts een onderzoek

toegezegd naar de mogelijkheden tot onderlinge afstemming van de WBO en de KSW. Zoals hierboven is aangegeven, is dit een minutieus onderzoek geweest naar aanleiding waarvan in dit wetsontwerp voorstellen zijn gedaan, waarbij zorgvuldig rekening is gehouden met aard en systematiek van beide wetten.

3. Financieringsvragen

De Raad refereert aan enkele passages uit het advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten omtrent financiële gevolgen van de invoering van de WBO voor de gemeenten en het komt de Raad voor dat dienaangaande in de kring der gemeenten niet zonder reden bezorgdheid bestaat. De memorie van toelichting laat op dit punt aan duidelijkheid te wensen over, stelt de Raad, en, naar 's Raads mening, behoort daarin alsnog een duidelijk antwoord te worden opgenomen op de vraag welke financiële gevolgen de invoering van de WBO voor de gemeenten zal hebben en of het Rijk deze voor zijn rekening zal nemen.

In de WBO is een verfijnd financieringssysteem opgenomen waarvan een wezenlijk onderdeel het programma van eisen voor de materiële instandhouding van de scholen (artikel 79 en verder) vormt. Deze programma's van eisen geven datgene aan wat het Rijk noodzakelijk acht. De vergoedingsbedragen zullen daarop zijn afgestemd. Dit stelsel houdt derhalve in dat er duidelijkheid is over het door het Rijk noodzakelijk geachte niveau. Daarop kan men inspelen. Ook de gemeenten verkrijgen hierdoor meer duidelijkheid en kunnen door deze systematiek ook weten waar ze aan toe zijn.

Met betrekking tot bijlage 1 bij de memorie van toelichting blijkt, zo maak ik uit 's Raads opmerkingen op, bij het College onduidelijkheid te bestaan over de onderlinge verhouding van de tabellen op de bladzijden 1 en 2.

Ik merk op dat de eerste tabel een overzicht bevat van de financiële gevolgen van enkele maatregelen op grond van de WBO en de OWBO waarvoor tot voor kort geen financiële regeling was getroffen. Deze extra middelen zullen worden gebruikt om de programma's van eisen zo goed mogelijk in te vullen. De tweede tabel geeft daarentegen inzicht in de meer- en minderkosten van het basisonderwijs ten opzichte van het kleuteronderwijs en het lager onderwijs. Het is in

principe hetzelfde kostenplaatje zoals gebruikt in bijlage 2 bij de memorie van toelichting op de WBO (Tweede Kamer, zitting 1976-77, 14428, nr. 4) en in bijlage 1 bij de toelichting op de eerste nota van wijzigingen op de WBO (Tweede Kamer, zitting 1978-79, 14428, nr. 5). Zoals ik nu naar aanleiding van de opmerking van de Raad ook in de tekst van bijlage 1 bij de memorie van toelichting op de OWBO heb verwoord, is de bijstelling van het kostenplaatje met betrekking tot de WBO ten opzichte van de cijfers die in bijlage 1 bij de eerste nota van wijzigingen op de WBO werden gepubliceerd, het gevolg van prijs- en salarisontwikkelingen.

Aangezien in titel E, afdeling 3, van de OWBO *grosso modo* wordt bepaald dat de bekostigingsregeling voor materiële instandhouding en stichtingskosten in de periode tot 1 augustus 1985 zal geschieden op basis van de tot die datum geldende regelingen en er voorts in de periode 1 augustus 1985 tot en met 31 december 1985 geen reden bestaat om daarvan materieel af te wijken, komt mij de vrees van de gemeenten op dit punt, hoewel niet onbegrijpelijk, niet geheel terecht voor. De memorie van toelichting, met name bijlage 1, is op dit punt enigszins aangevuld.

Voor wat betreft de financiering heeft de Raad zich voorts afgevraagd hoe de verhouding moet worden gezien tussen hetgeen dienaangaande in dit wetsontwerp wordt voorgesteld enerzijds en het voorstel dat is vervat in het eveneens bij het College aanhangig gemaakte voorstel tot wijziging van onder andere de Financiële-Verhoudingswet 1960 anderzijds. Het College beveelt aan om in de memorie van toelichting mee te delen waarom de aanpassing thans nog niet mogelijk wordt geacht.

Uit zuiver praktische overwegingen heb ik de bedoelde aanpassing niet reeds nu aangebracht, doch ik ben van plan zulks te doen nadat uit de parlementaire behandeling van het bedoelde voorstel tot wijziging van onder andere de Financiële-Verhoudingswet 1960 mij voldoende indicaties omtrent de aanvaardbaarheid van het voorstel voor de volksvertegenwoordiging zijn gebleken.

Ik heb met instemming kennis genomen van de opmerking van de Raad dat in het algemeen het gekozen systeem van financiering goed aansluit bij het stelsel van de WBO en dat het, althans gelet op de in de

memorie van toelichting vermelde feiten en omstandigheden ter zake, niet wenselijk is in dat stelsel een principiële wijziging aan te brengen.

4. Verlaging leerplichtige leeftijd

Het College ontraadt, zich aansluitend bij de Onderwijsraad, het voorstel de leerplichtige leeftijd te verlagen. Naar 's Raads mening is in de memorie van toelichting de noodzaak noch de wenselijkheid daarvan afdoende aangetoond.

Naar mijn mening is voor het welslagen van de integratie van het kleuteronderwijs en het lager onderwijs verlaging van de leerplichtige leeftijd tot 5 jaar noodzakelijk. Immers, een van de uitgangspunten die aan de basisschool ten grondslag ligt, is het vormen van een continue ontwikkeling van het kind. Deze zou worden doorbroken als de leerlingen pas in het derde jaar van de basisschool leerplichtig zouden worden. De met de leerplichtverlaging voorgestelde vrijstelling tot maximaal 10 uur per week – bijna de helft van de schoolweek – waarborgt de mogelijkheid een kind af en toe thuis te houden, en maakt mijns inziens verlaging van de leerplicht tot 5 jaar dan ook reëel.

De door de Raad voorgestelde mogelijkheid van vrijstelling voor kinderen beneden de leeftijd van 6 jaar voor wie binnen een afstand van 5 km geen school van de verlangde richting aanwezig is, behoefte niet te worden overgenomen aangezien artikel 5 onder b van de Leerplichtwet 1969 al een soortgelijke vrijstellingsregeling kent.

Voorts merkt de Raad op dat een verbod aan het bevoegd gezag de toelating te beperken tot een aanvangstijdstip liggende voor het begin van de leerplicht voor het desbetreffende kind ontbreekt.

Dat het door de Raad geschetste geval zich zal voordoen, acht ik dermate onwaarschijnlijk dat ik het door de Raad voorgestelde niet in het ontwerp heb opgenomen.

5. Rechtsbescherming

De Raad is van oordeel dat hetgeen op bladzijde 25 van de memorie van toelichting wordt gesteld niet geheel in overeenstemming is met artikel A 2 dat, in tegenstelling tot artikel 50a van de WBO, niet uitdrukkelijk is beperkt tot bekostigingsbeschikkingen. De Raad stelt verder dat zulks, voor wat

betreft de beschikkingen van de minister, in de praktijk waarschijnlijk niet tot verschillen in de omvang van het Kroonberoep aanleiding zal geven, aangezien de beschikkingen op basis van de OWBO steeds mede als bekostigingsbeschikkingen kunnen worden aangemerkt. Hier doet zich, naar het de Raad voorkomt, evenwel een uitzondering voor. Artikel E 49, derde lid, heeft betrekking op het beroep bij gedeputeerde staten tegen een besluit van burgemeester en wethouders inzake de vergoeding van vervoerskosten. Op de uitspraak van gedeputeerde staten zal, naar 's Raads mening, artikel A 2 van toepassing zijn, terwijl de overeenkomstige uitspraak krachtens artikel 45, vierde lid, van de WBO niet onder de werking van artikel 50a zal vallen, zodat in principe Arob-beroep mogelijk is.

De Raad geef ik graag toe dat de beslissing bedoeld in artikel E 49, derde lid, nauwe verwantschap vertoont met die op grond van artikel 45, vierde lid, van de WBO. De opmerking van de Raad leidt ertoe dat artikel E 49, tweede en derde lid, zodanig is gewijzigd dat tegen de door de Raad bedoelde beslissing van gedeputeerde staten geen Kroonberoep en mitsdien in beginsel Arob-beroep zal openstaan.

De Raad merkt voorts met betrekking tot artikel 50a, tweede lid, op dat bepaalde besluiten van gedeputeerde staten worden aangemerkt als besluiten van algemene strekking. Gelet op artikel 2, tweede lid sub a, van de Wet Arob wordt aldus niet alleen Kroonberoep ter zake van deze besluiten van gedeputeerde staten uitgesloten, doch dient tevens rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat tegen deze besluiten geen enkele voorziening open zal staan. De Raad acht de toelichting ter zake niet overtuigend, aangezien het gestelde lijkt te impliceren dat «extra rechtsbescherming» nooit zinnig is in de gevallen waarin gedeputeerde staten de beslissing van het gemeentebestuur bevestigen.

Blijkens de toelichting is inderdaad beoogd genoemde besluiten mede van Arob-beroep uit te sluiten. De opmerkingen van de Raad leiden ertoe dat de toelichting op dit punt is uitgebreid. Daarin wordt nader beschreven dat in dit geval de procedure van totstandkoming van de besluiten met zoveel waarborgen is omkleed dat het belang van derden

– vooral met het oog op het belang van tijdige vaststelling van het plan – zou worden overgewaardeerd, indien nóg een beroepsmogelijkheid zou openstaan nu reeds het gemeentebestuur en gedeputeerde staten tot eensgezinde besluiten kwamen. Bovendien wordt nader aangegeven welke waarborgen derden in het kader van de onderhavige besluitvormingsprocedures nog hebben.

Bij de Raad zijn vragen gezezen omtrent de artikelen A 2, tweede lid, en 50a, derde lid, waarin wordt bepaald dat van een krachtens een algemene maatregel van bestuur op grond van de OWBO, respectievelijk van titel IV van de WBO door de minister of door gedeputeerde staten genomen besluit Kroonberoep openstaat, indien en voor zover zulks bij die algemene maatregel van bestuur is bepaald. De Raad constateert dat door het gebruik van de term «krachtens» in zowel het eerste als het tweede lid van artikel A 2, respectievelijk eerste en derde lid van artikel 50a, blijkbaar wordt beoogd ter zake van besluiten die zijn gebaseerd op uitvoeringsregelingen, niet zijnde algemene maatregelen van bestuur, geen Kroonberoep open te stellen. Het College geeft in overweging – gelet op het gestelde in richtlijn 7 betreffende de keuze tussen Arob-beroep en beroep op de Kroon – zulks juist wel te doen.

De opmerkingen van de Raad leiden mij tot de conclusie dat het gebruik van het begrip «krachtens» blijkbaar mijn bedoelingen onvoldoende tot uitdrukking heeft gebracht. Het heeft namelijk wel degelijk in de bedoeling gelegen ter zake van besluiten van de minister of gedeputeerde staten die, behalve die welke rechtstreeks op de wet berusten, op andere uitvoeringsregelingen dan algemene maatregelen van bestuur zijn gebaseerd, beroep op de Kroon open te stellen. Beoogd is in de beide eerste leden van de onderhavige artikelen telkens de hoofdregel te formuleren en vervolgens een uitzondering op die hoofdregel te verwoorden in artikel A 2, tweede lid, respectievelijk artikel 50a, derde lid. Waarom behoefte bestaat aan die uitzondering, zal nog nader worden uiteengezet. Nadere overweging heeft mij ertoe gebracht het gebruik van het woord «krachtens» in de beide eerste leden te verwijderen. De genoemde vier leden zijn geherformuleerd. Daarbij is gekozen voor de term «ingevolge». Tevens sluit dit woordge-

bruik aan bij onder meer de Wet op het voortgezet onderwijs en het wetsontwerp tot wijziging van beroepsbepalingen in verband met de Wet Arob (17 201). In de toelichting is tenslotte nadrukkelijk aangegeven wat met de gekozen bewoording wordt beoogd.

De Raad meent tenslotte dat artikel A 2, tweede lid, en artikel 50a, derde lid, nadere toelichting behoeven, aangezien het de voorkeur zou verdienen dat, waar mogelijk niet de Kroon, doch de formele wetgever de omvang van het Kroonberoep bepaalt.

Ik merk naar aanleiding hiervan op dat aan de uitzondering die in de genoemde artikelliden is vervat, behoefte bestaat, teneinde bij gelegenheid van het tot stand komen van de bedoelde algemene maatregelen van bestuur opnieuw te kunnen bezien met betrekking tot welke bestuursbevoegdheden het wenselijk is de hoofdregel – te weten Kroonberoep – al dan niet te handhaven. Alsdan kunnen de eerdergenoemde richtlijnen ook beter worden gevolgd. Aldus heb ik ook de toelichting aangevuld. Ik merk hierbij overigens nog op dat het in het voornemen ligt dezelfde constructie ook toe te passen in andere onderwijswetgeving. De daartoe strekkende wetsvoorstellen zullen worden neergelegd in een nota van wijzigingen op wetsontwerp 17 201. Tenslotte zij erop gewezen dat ik het tweede en het derde lid van artikel A 2 van plaats heb doen wisselen en in het voormalige derde lid de verwijzing naar het voormalige tweede lid heb verwijderd, teneinde onbedoeld verschil met artikel 50a te vermijden.

6. De verhouding tussen de bevoegdheden van het Rijk, de provincies en de gemeenten

De Raad merkt op dat de memorie van toelichting wat betreft de inschakeling van de provincie in het huisvestingssysteem niet geheel in overeenstemming is met de werkelijkheid.

Inderdaad zijn, zoals de Raad stelt, inzake de huisvesting enige bevoegdheden aan gedeputeerde staten toegekend, zodat ik deze passage in de memorie van toelichting heb herzien.

Voorts acht de Raad het wenselijk dat in de memorie van toelichting wordt aangegeven welke overwegingen aan de bevoegdhedenverdeling

tussen de minister en gedeputeerde staten ten grondslag hebben gelegen.

Ik meen dat in de memorie van toelichting, met name bij onderdeel U 2, X, CC, DD en EE betreffende het huisvestingssysteem, reeds groten-deels aan de door de Raad geuite wenselijkheid gevolg is gegeven. Immers, aldaar is onder meer vermeld dat in het aan het onderhavige ontwerp voorafgaande Voorontwerp een gedecentraliseerd systeem werd voorgesteld waarbij aan gedeputeerde staten een belangrijke rol werd toegekend, terwijl voorts aan de rijksoverheid de mogelijkheid werd geboden de budgettaire middelen zo optimaal mogelijk ter beschikking te stellen. Uit de ingekomen adviezen bleek – aldus de toelichting – dat de nieuwe huisvestingsprocedure, met name de inschakeling van de provincie, bijna unaniem door het onderwijsveld met grote bezwaren werd ontvangen. Naar aanleiding daarvan is het voorstel betreffende de huisvestingsprocedure aangepast in die zin dat de provincies niet meer worden ingeschakeld.

Tevens vraagt de Raad naar de reden van het verschil in rechtsgang tussen de artikelen 78d en E 41.

Het verschil in rechtsgang wordt veroorzaakt door het feit dat artikel E 41 toepassing zal vinden in de periode waarin de overgang van het kleuteronderwijs en het lager onderwijs naar het basisonderwijs zal worden voorbereid. Hoewel ik erken dat het oordeel van gedeputeerde staten in dezen zeker van belang zou kunnen zijn, heb ik evenwel gemeend met het oog op het grote belang van het zo snel mogelijk realiseren van de overgang, in een daarvoor slechts beperkte tijdsspanne, dat college bij de toepassing van artikel E 41 bij geschillen niet te moeten inschakelen.

Tenslotte behoeft volgens de Raad, nu alle belangrijke beslissingen met betrekking tot de huisvesting door of met goedkeuring van de minister moeten worden genomen, de stelling in de memorie van toelichting dat rekening is gehouden met de belangrijke rol welke de gemeenten ter zake van de huisvesting vervullen, nadere adstructie.

Ook op dit punt is de memorie van toelichting aangevuld.

7. De rechtspositie van het personeel bij de overgang van kleuterscholen en lagere scholen naar basisscholen (titel E, afdeling 2)

Na een uitvoerige en scherpe analyse van enkele passages op de bladzijden 50, 51 en 48 van de memorie van toelichting vloeit, naar het de Raad voorkomt, voort dat in de toelichting op blz. 51 een tweetal nuanceringen zou moeten worden aangebracht, waardoor een meer reëel beeld van de werkgelegenheids-situatie ten gevolge van de overgang naar het basisonderwijs zou ontstaan. De eerste nuancering betreft het feit dat artikel E 9 geen arbeidsplaatsen garandeert ten behoeve van degenen die t/m 31 juli 1985 in dienst zijn van een bevoegd gezag dat per 1 augustus 1985 geen basisscholen onder zijn beheer zal krijgen c.q. dat zal ophouden te bestaan, zonder dat van een rechtsoptvolger sprake zal zijn.

Niettegenstaande het feit dat mijnerzijds (ik verwijs hiervoor naar de memorie van toelichting blz. 48 en 49) al wat mogelijk is in het werk zal worden gesteld om bedoelde arbeidsplaatsen te behouden, is het juist dat artikel E 9 daarvoor geen waterdichte garantie biedt. De aanbeveling van de Raad volgend heb ik derhalve de memorie van toelichting ter zake aangevuld. De tweede door de Raad voorgestelde nuancering dat ter zake van degenen die in tijdelijke dienst zijn geen waarborg bestaat dat zij in dienst zullen worden gehouden, lijkt mij in dit verband minder voor de hand te liggen. De constatering op zich zelf is, meen ik, juist, doch de regeling staat in feite los van de invoering van de WBO. Ook zonder invoering van de WBO bestaat de bedoelde waarborg voor de betrokkenen niet. Immers, het dienstverband kan, indien het bevoegd gezag zulks wil, na ommekomst van de duur van de aanstelling steeds normaal aflopen, en de betrokkene heeft ook in de huidige situatie nimmer een recht op verlenging van het dienstverband. Aangezien met de passage op blz. 51 van de memorie van toelichting slechts wordt beoogd de gevolgen van de invoering van de WBO te beschrijven, heb ik in die passage geen nadere wijzigingen aangebracht.

De Raad acht het wenselijk dat, gelet op de zorgwekkende situatie op de arbeidsmarkt, in de toelichting, voor zover thans reeds mogelijk, wordt aangegeven of en in hoeverre

uiteindelijk, na afloop van de overgangsregeling, de invoering van het basisonderwijs gepaard zal gaan met verlies van arbeidsplaatsen ten opzichte van de huidige situatie.

Aan de hele regeling van titel E, afdeling 2 en de uitvoerige toelichting daaromtrent ligt ten grondslag dat de invoering van het basisonderwijs als zodanig niet met verlies van arbeidsplaatsen ten opzichte van de huidige situatie gepaard mag gaan. Wellicht ten overvloede wijs ik erop dat de invoering van de WBO wat de kosten van arbeidsplaatsen betreft, budgettair neutraal geschiedt, hetgeen betekent dat het aantal arbeidsplaatsen – de autonome ontwikkeling van het aantal leerlingen buiten beschouwing gelaten – noch als gevolg van de overgangsregeling, noch als gevolg van het aflopen daarvan, zal worden gewijzigd. Naar mijn oordeel is een aanvulling van de memorie van toelichting waarop door de Raad wordt geduid, naast de uitspraken gedaan in de tweede alinea van de toelichting op artikel E 10 en in de toelichting op artikel E 11, niet noodzakelijk.

Voorts geeft de regeling, neergelegd in afdeling 2 van titel E van het wetsontwerp, het College aanleiding tot enkele opmerkingen.

i. Aangezien in een basisschool voor een hoofdleidster – die op 31 juli 1985 in vaste dienst aan een kleuterschool is verbonden – als zodanig geen plaats is, rijst de vraag of het niet overweging verdient te bepalen dat de betrokkene, zolang zij in dienst van het bevoegd gezag blijft, gehouden is een opdracht te aanvaarden van het bevoegd gezag om als groepsleraar aan een basisschool werkzaam te zijn.

Naar mijn oordeel dient deze vraag ontkennend te worden beantwoord. Juist de positie van de hoofdven van de om te vormen scholen is, in vergelijking met die voor de overige onderwijsgevenden, door het bepaalde in artikel E 15 tamelijk uitvoerig geregeld. Het is een gegeven dat de overgang van kleuteronderwijs en lager onderwijs naar basisonderwijs voor de betrokken onderwijsgevenden in meer of mindere mate veranderingen met zich zal brengen. Hoewel een dergelijk ingrijpende operatie wellicht in incidentele gevallen tot wrijvingen aanleiding kan geven, acht ik het gepast dat de formele wetgever zich zoveel mogelijk onthoudt van het regelen van de inhoud van het dienstverband en zulks wordt overgelaten aan de betrokken partijen.

Om die reden is slechts geregeld dat het dienstverband in stand blijft. Naar mijn opvatting ligt het in de rede dat in die gevallen dat er geen functie van directeur of adjunct-directeur kan worden aangeboden, de functie van groepsleraar als aangewezen functie dient te worden beschouwd.

De Raad heeft zich afgevraagd of geen behoefte bestaat aan een speciale voorziening voor de gevallen dat op 1 augustus 1985 het bevoegd gezag personen in dienst heeft die niet aan een basisschool «werkzaam» zijn als bedoeld in artikel G 5 van de Algemene burgerlijke pensioenwet.

Artikel G 5 van de Algemene burgerlijke pensioenwet heeft betrekking op de aanspraak op wezenpensioen van minderjarige wettige kinderen van een ambtenaar. Aangezien dit artikel in geen opzicht verband lijkt te houden met het onderhavige wetsontwerp, neem ik aan dat er sprake is van een niet correcte verwijzing. Echter, mij is niet duidelijk op welk artikel door de Raad wel wordt gedoeld, zodat een reactie mijnerzijds achterwege blijft.

ii. De Raad acht het bepaalde in artikel E 10, vijfde lid, een belemmering van de benoeming van onderwijsgeevenden van wie het bevoegd gezag na 31 juli 1985 ophoudt te bestaan en heeft nagelaten het bestuur van hun kleuterscholen en lagere scholen over te dragen aan een ander bevoegd gezag. Het College acht het wenselijk dat de tekst van artikel E 10, vijfde lid, op dit punt de toelichting bij artikel E 10, derde lid, volgt en onder de werking van eerstgenoemde bepaling ook bedoelde onderwijsgeevenden worden gebracht voor zover die niet vallen onder artikel E 10, eerste lid onder b.

Bij deze opmerkingen heeft, lijkt mij, de Raad zich een iets andere voorstelling van zaken gemaakt dan met de genoemde bepalingen is beoogd. Op 1 augustus 1985 zullen, zo is de bedoeling, de door de Raad bedoelde onderwijsgeevenden in dienst treden bij een ander bevoegd gezag en zal dat bevoegd gezag op grond van artikel E 10, tweede lid, bepalen of zij al dan niet boven de formatie aan de basisschool zullen zijn verbonden. Mocht dit onverhoopt niet gebeuren, dan zijn de betrokkenen «wachtgelder». Als regel zal echter indienstreding bij een ander bevoegd gezag het geval zijn en kan, mits een verzoek daartoe op grond van artikel E 10, derde lid, door de minister

wordt goedgekeurd, de status van «overgangsboventallige» worden vervangen door die van reguliere onderwijsgevende. Vindt artikel E 10, derde lid, geen toepassing, of wordt het verzoek door de minister afgewezen, dan is er voor de bedoelde onderwijsgeevenden die nu als «overgangsboventalligen» werkzaam zijn, de mogelijkheid dat gebruik wordt gemaakt van artikel E 10, vijfde lid, zodat ik een aanpassing van de tekst van die bepaling niet zinvol acht.

iii. De Raad acht het aangewezen dat in de toelichting bij artikel E 10, zevende lid, eveneens wordt ingegaan op de vraag welke verplichtingen voor het bevoegd gezag kunnen worden gecreëerd, naast die, neergelegd in artikel E 10, vijfde lid.

Een passage dienaangaande heb ik in de memorie van toelichting opgenomen.

iv. De Raad geeft in overweging artikel E 15, tweede lid, te vernummen tot vierde lid en daarin ook naar het huidige derde en vierde lid te verwijzen waardoor, voor het geval dat krachtens de twee laatstgenoemde leden geen benoeming volgt, ook een bepaling overeenkomstig het tweede lid zou worden opgenomen.

Aan de door de Raad voorgestelde verfijning van artikel E 15 kleeft, naar mijn mening, een wezenlijk bezwaar. Ingevolge artikel E 14, derde lid, tweede volzin, is het bevoegd gezag gehouden ernaar te streven dat de teams van onderwijsgeevenden die voor 1 augustus 1985 hebben bestaan, na die datum gezamenlijk aan één basisschool werkzaam zullen zijn, tenzij dit redelijkerwijs niet mogelijk is. De regeling van artikel E 15 maakt het mogelijk als, bijvoorbeeld door pensionering, geen directeur kan worden benoemd uit het schoolteam, een ander schoolhoofd dat bij het bevoegd gezag in dienst is, als directeur wordt benoemd. In de door de Raad voorgestelde regeling zou in een veel groter aantal gevallen een niet tot het team van onderwijsgeevenden behorende functionaris als adjunct-directeur of plaatsvervanger van de directeur worden benoemd, hetgeen naar mijn oordeel onvoldoende recht zou doen aan het gestelde in artikel E 14, derde lid. Naar het mij voorkomt dient het benoemingsbeleid voor zover daaromtrent geen bepalingen in de OWBO worden opgenomen, te worden overgelaten aan het desbetreffende bevoegd gezag.

8. Overgangsregeling bekostiging materiële instandhouding, stichtingskosten, huisvesting en inventaris (titel E, afdelingen 3 en 4)

A. Naar 's Raads mening dient te worden toegelicht dat artikel 81 van de WBO eerst zal worden toegepast vanaf 1 januari 1987.

Ik heb de memorie van toelichting in deze zin aangevuld. Anders dan de Raad meent, is het niet noodzakelijk in titel D uitdrukkelijk te bepalen dat artikel 81 van de WBO pas op 1 januari 1987 in werking treedt. Immers, het artikel treedt in werking als de WBO in werking treedt, derhalve op 1 augustus 1985. Het artikel kan echter niet eerder worden toegepast dan ten aanzien van het jaar 1987, waarvoor de bedragen vóór 1 augustus 1986 moeten worden vastgelegd. Het in werking laten treden van het artikel met ingang van 1 januari 1987, zoals de Raad suggereert, zou betekenen dat de bedragen pas ten behoeve van het jaar 1988 zouden worden vastgesteld.

De Raad vraagt voorts in de memorie van toelichting aan te geven waarom de wijze van vaststelling van de bedragen niet behoeft te geschieden op basis van een programma van eisen.

De redegeving is thans in de memorie van toelichting verwerkt.

De opmerking van de Raad met betrekking tot het horen van de Onderwijsraad juncto artikel 81, derde lid, berust kennelijk op een misverstand, aangezien de Onderwijsraad niet in het artikel, noch in artikel 79 voorkomt. Voorts is het, anders dan de Raad suggereert, niet gebruikelijk de Onderwijsraad te horen bij louter financiële aangelegenheden.

B. De Raad acht het aangewezen dat de wetgever een nadere indicatie geeft met betrekking tot de invulling van het noodzakelijkheids criterium in de artikelen E 28 en E 31.

Op basis van artikel E 37 zullen de normen worden gegeven die richtinggevend zijn voor de beslissingen te nemen op basis van de artikelen E 28 en E 31. Het geven van een nadere indicatie lijkt mij daarom niet noodzakelijk.

De Raad meent dat het vanuit een oogpunt van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid aanbeveling verdient de redactie van de artikelen E 29 en E 32 overeenkomstig die van artikel 67, tweede lid, van de WBO (nieuw) te doen zijn. Het betreft hier het vaststel-

len van de vergoedingen waarvoor geen criteria zijn gegeven.

Naar mijn mening is een dergelijke wijziging niet nodig, omdat op grond van artikel E 37 de minister de normen vaststelt die ook voor de artikelen E 29 en E 32 richtinggevend zullen zijn, en omdat de situaties waarop artikel 67 van de WBO enerzijds en de artikelen E 29 en E 32 anderzijds betrekking hebben, verschillend van aard zijn.

C. De Raad geeft in overweging in artikel E 37 te bepalen dat de normen binnen 1 maand worden bekend gemaakt in de Staatscourant, en in artikel E 38, eerste lid, te verwijzen naar de gebouwen waarin op 31 juli 1985 de kleuterscholen en lagere scholen waaruit de betrokken basisschool is samengesteld, waren gevestigd.

Op beide suggesties van de Raad ben ik in het ontwerp ingegaan.

De Raad vraagt zich af waarom in het eerste lid van artikel E 39 ter zake van de overschrijving van de beslissing van gedeputeerde staten in de voor eigendomsoverdracht bestemde openbare registers geen voorbehoud is gemaakt met betrekking tot het onherroepelijk worden van de beslissing of de bevestiging dan wel het nemen ervan in hoger beroep, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen E 40 en 78h, eerste lid, van de WBO. De Raad sluit het ontstaan van geschillen niet geheel uit.

De Raad heeft gelijk; ik heb artikel E 39 dan ook aangepast.

Het verdient naar 's Raads mening de voorkeur de redactie van artikel E 41 aan te passen aan die van artikel 78d van de WBO voor wat betreft het aangeven met welk bevoegd gezag overleg moet worden gepleegd.

Ik heb aan het voorstel van de Raad gevolg gegeven.

Ten aanzien van artikel E 42, vierde lid, merkt de Raad op dat de ministeriële bevoegdheid een strakkere omschrijving behoeft.

De tekst van artikel E 42, vierde lid, heb ik overeenkomstig hetgeen door de Raad is voorgesteld, gewijzigd, zodat deze thans overeenkomstig die van artikel 67, tweede lid, van de WBO (nieuw) is geformuleerd.

9. De verhouding tussen de OWBO en de WBH

De Raad stelt dat in de periode 1 januari 1984 tot 1 augustus 1985 de met de bepalingen van hoofdstuk I van de WBH vergelijkbare regelingen opgenomen zijn in titel E van het

wetsontwerp, waarbij met name gedacht kan worden aan de artikelen E 28 en volgende en artikel E 42. De Raad ziet een probleem in het feit dat krachtens artikel H 4 de OWBO op 1 februari 1984 in werking treedt. De Raad geeft in overweging de artikelen H 4 van de OWBO en 20, tweede lid, van de WBO, (bedoeld is kennelijk de WBH) op elkaar af te stemmen, aangezien een dergelijke afstemming relevant lijkt te zijn voor het jaar 1984.

Naar mijn mening berust het door de Raad gesignaleerde op een misvatting. Immers, hoofdstuk II van de WBH vervalt niet, zoals de Raad ook terecht opmerkt. De artikelen E 27 en E 30 regelen de vergoeding aan de gemeenten; op de vergoedingen die worden toegekend tot 1 augustus 1985, blijven de bepalingen van de KOW en de LOW van toepassing. De door de Raad genoemde artikelen E 28 en volgende beslaan de periode 1 augustus 1985 tot en met 31 december 1985 en hebben niet, zoals uit de opmerking van de Raad valt op te maken, betrekking op de periode die daaraan vooraf gaat. Hoofdstuk I van de WBH vervalt naar de huidige bepaling van artikel 20, tweede lid, van die wet met ingang van 1 januari 1984. Een wetsontwerp tot verlenging van de werkingsduur van hoofdstuk I van de WBH is in voorbereiding. Deze verlenging zal de periode tot de inwerkingtreding van de WBO overbruggen. De met de WBH vergelijkbare bepalingen in titel E van de OWBO beogen een voorbereidings-tijd te creëren voor alle betrokkenen ten einde beslissingen ten behoeve van de huisvesting van basisscholen na 31 juli 1985 reeds per 1 februari 1984 van een deugdelijke juridische basis te voorzien. De huisvesting van kleuterscholen en lagere scholen in de periode voor de inwerkingtreding van de WBO geschiedt dan onder het regime van de KOW en de WBH dan wel de LOW en de WBH.

De Raad vraagt zich af of in titel C van het onderhavige ontwerp niet een bepaling moet worden opgenomen met betrekking tot het tijdstip waarop hoofdstuk II van de WBH vervalt, gelet op het feit dat dit hoofdstuk naast wijzigingsbepalingen ook zelfstandige bepalingen bevat.

Naar mijn mening bevat hoofdstuk II van de WBH geen bepalingen die los staan van de KOW of de LOW. Wanneer de bepalingen van de KOW en de LOW niet langer van toepassing zullen zijn, verliezen de bepalingen van de WBH automatisch hun betekenis.

10. Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel A 1

De Raad acht het wenselijk dat het verschil tussen de definitie in artikel A 1 van «bijzondere school» en die in artikel 1 van de WBO, indien daaraan behoefte bestaat, wordt toegelicht.

De memorie van toelichting heb ik, het advies van de Raad volgend, op dit punt uitgebreid.

Te overwegen ware voorts, aldus het College, de definitie van «bevoegd gezag» voor zover het onderdeel b betreft, in overeenstemming te brengen met de overeenkomstige omschrijving in artikel 1 van de WBO.

Ik ben van oordeel dat zulks niet juist zou zijn aangezien de definitie van het bevoegd gezag van een bijzondere school in het wetsontwerp niet slechts het bevoegd gezag van bijzondere basisscholen doch ook dat van bijzondere lagere scholen en bijzondere kleuterscholen dient te omvatten.

Artikel B, onderdeel G

De Raad vraagt zich terecht af waarom in het derde lid van artikel 16 sprake is van een «gemiddeld» aantal leerlingen. Het woord «gemiddeld» is dan ook, gelet op het bepaalde in artikel 18, geschrapt.

Artikel B, onderdeel J

De Raad merkt op dat uit de redactie van de artikelen 25 van de ISOVSO en 18 van de WBO niet geheel duidelijk is op welke school een leerling mag worden meegeteld. De Raad meent uit het woord «reeds» af te kunnen leiden dat de leerling meetelt op de school waarop hij het laatst is ingeschreven.

Inderdaad geeft het woord «reeds» aan op welke school de leerling meetelt, maar, anders dan de Raad meent, is dit niet op de school waarop de leerling het *laatst* is ingeschreven maar op de school waarop deze het *eerst* is ingeschreven. Immers, volgens de tekst van het derde lid van artikel 18 tellen niet mee leerlingen die reeds (eerder) zijn ingeschreven op een andere school. Naar mijn mening is de tekst van het ontwerp en die van de memorie van toelichting op dit punt voldoende duidelijk.

Artikel B, onderdeel X, artikel 64 WBO

De Raad meent dat het in de rede ligt dat de vestigingsplaats van een

basisschool behalve in het plan bedoeld in artikel 12 van de KSW, ook in het programma zal moeten worden vermeld. Naar de mening van de Raad zou, indien deze veronderstelling juist is, ook het programma voor alle duidelijkheid in het eerste lid van artikel 14 van de WBO genoemd kunnen worden.

Ik heb de tekst van het artikel overeenkomstig de bedoeling van de Raad aangevuld.

De Raad stelt voorts vast dat de gekozen constructie gevolgen heeft voor de rechtsbescherming. Omdat geen sprake is van een besluit van de minister of gedeputeerde staten, is het voorgestelde artikel 50a van de WBO van toepassing. Aan de gevolgen hiervan en de keuze voor de procedure van de KSW zou in de toelichting alsnog aandacht moeten worden besteed.

Ik ben aan de suggestie van de Raad tegemoetgekomen en heb de memorie van toelichting aangevuld.

Bij de Raad is de vraag gerezen of opnemng van de vestigingsplaats van basisscholen in het programma bedoeld in artikel 18 en volgende van de KSW, geen misverstanden kan veroorzaken met betrekking tot de bekostiging van die scholen, gelet op het bepaalde in artikel 50 van de KSW.

Ik meen dat geen sprake kan zijn van een misverstand. Artikel 50 van de KSW regelt de vergoeding van kosten van op het programma voorkomende voorzieningen. In artikel 64 van de WBO gaat het echter uitsluitend om het bepalen van de vestigingsplaats van de school waarvoor de procedurevoorschriften van de KSW van toepassing worden verklaard, en waaraan verder geen kosten zijn verbonden. Voor het tot stand brengen van de huisvestingsvoorzieningen van basisscholen bevat de WBO zelf voorschriften. Ik heb in de opmerking van de Raad aanleiding gevonden het voorgaande in de memorie van toelichting uiteen te zetten.

Artikel B, onderdeel X, artikel 67 WBO

A. Bij de Raad is de vraag gerezen wat het rechtsgevolg is van de goedkeuring van het overzicht door de minister voor wat betreft voorzieningen die nog niet voor een rijksvergoeding in aanmerking worden gebracht. In het geval gedacht zou kunnen worden aan een regeling die vergelijkbaar is met het bepaalde in artikel 59 van de WBO ter zake van het

scholenplan, zal een nadere regeling moeten worden getroffen voor het geval vermeerdering van de voorzieningen niet nodig is c.q. indien daaraan geen behoefte bestaat.

Het is de bedoeling om de goedkeuring alleen op de voor het eerste jaar aangevraagde voorzieningen betrekking te doen hebben en voorts zullen alleen die voorzieningen worden goedgekeurd welke ook voor vergoeding door het Rijk in aanmerking zullen worden gebracht. De situatie waarop de Raad duidt – goedgekeurde doch niet voor rijksvergoeding in aanmerking gebrachte voorzieningen – zal zich derhalve niet voordoen.

Voorts zou kunnen worden overwogen, zo stelt de Raad of het wenselijk is dat in het tweede lid en de daarop volgende leden van artikel 67 tot uitdrukking wordt gebracht dat het daarin bepaalde van toepassing is op de goedkeuring door de minister van het overzicht bedoeld in artikel 63 van de WBO en/of de beslissing van de minister betreffende de rijksvergoedingen van de in het eerste jaar gewenste voorzieningen.

Door een kleine wijziging van het eerste lid is, naar ik meen, de door de raad gesignaleerde onduidelijkheid opgelost.

De Raad veronderstelt dat de fictieve goedkeuring bedoeld in het zevende lid, geen betrekking heeft op het voor vergoeding door het Rijk in aanmerking brengen van voorzieningen. Het College geeft in overweging een aangepaste voorziening op te nemen ter zake van de beslissingen over de rijksvergoeding voor wat betreft de termijn, waarbinnen die beslissingen moeten worden genomen, en de rechtsgevolgen van de overschrijding van die termijn.

De opmerking van de Raad heeft mij aanleiding gegeven het zevende lid zodanig te wijzigen dat de regeling van de fictieve goedkeuring analoog is aan die van de reguliere goedkeuring op grond van het eerste lid.

Aan de suggestie van de Raad om de regeling van het achterwege laten van de opstelling en toezending van het overzicht te verplaatsen naar artikel 63 heb ik gevolg gegeven.

B. De Raad acht het aangewezen in de aanhef van het tweede lid de woorden «hij van oordeel is dat» te laten vervallen.

Aangezien ook in de aanhef van artikel 8, eerste lid, van de WBH de bovengenoemde woorden voorkomen, zie ik geen aanleiding het voorstel van de Raad over te nemen.

Voorts verdient het naar 's Raads mening aanbeveling de gronden voor het weigeren van de goedkeuring zodanig te wijzigen dat zal worden aangesloten bij het stelsel van de LOW, zodat zou kunnen worden voortgebouwd op de in de loop der jaren dienaangaande gevormde jurisprudentie.

De aanbeveling de gronden te veranderen in de zin als door de Raad is gesuggereerd, kan ik niet overnemen, omdat het naar mijn mening ongewenst is terug te vallen op een situatie die gold vóór de invoering van de WBH. Ten behoeve van de WBH zijn andere, scherpere criteria opgesteld waardoor de band met de tot dan toe ontwikkelde jurisprudentie werd doorgesneden. Overigens zal het bij de WBH geïnitieerde beleid onder de WBO worden voortgezet.

De Raad acht – zo begrijp ik uit zijn opmerkingen ter zake – de onderlinge verhouding tussen de criteria die in artikel 67, tweede lid, zijn neergelegd, niet duidelijk en stelt voor, indien het noodzakelijkheids criterium niettegenstaande 's Raads suggestie wordt gehandhaafd, de onderlinge verhouding tussen de criteria te verduidelijken en de met het criterium bedoeld onder e, gegeven beleidsruimte, ten behoeve van de rechtszekerheid, enigermate in te perken.

Ik zie niet goed in waarom de nevensgeschiktheid van de vier eerste criteria naast het noodzakelijkheids criterium niet adequaat zou zijn. Elk criterium levert een mogelijke weigeringsgrond op, doch het blijft mogelijk dat, hoewel geen van de eerste vier criteria van toepassing is, de gevraagde voorziening op grond van andere gegevens naar het oordeel van de minister toch moet worden afgewezen, aangezien die voorziening niet noodzakelijk is. Overigens zullen de criteria nader worden uitgewerkt in de algemene maatregel van bestuur die voor de afdeling 'voorziening in de huisvesting' wordt opgesteld.

C. Terecht merkt de Raad op dat de term «toestemming» in het derde lid beter kan worden vervangen door: goedkeuring.

D. De Raad vraagt zich af of de overlegprocedure niet te tijdrovend zal zijn.

De voorgestelde regeling is overgenomen uit de WBH, waar deze procedure uitdrukkelijk door het Parlement is gewenst. Ik meen dan ook de voorgestelde regeling niet te moeten wijzigen.

De Raad merkt op dat, niettegenstaande het gestelde in de toelichting, de procedurebepalingen van de KSW in artikel 78f, vierde lid, niet uitdrukkelijk van toepassing worden verklaard, in tegenstelling tot artikel 64, tweede lid. Het is hierdoor niet duidelijk of de voorziening bedoeld in artikel 78f, vierde lid, niet alleen op het plan, doch ook op het programma moet worden vermeld. De Raad meent dat in de toelichting en/of in de tekst van artikel 78f, vierde lid, meer duidelijkheid zal moeten worden verschaft.

Evenals bij artikel 64 heb ik de tekst van het derde en het vierde lid overeenkomstig de bedoeling van de Raad aangevuld.

De Raad acht het voorts wenselijk dat bij toepassing van het vierde lid van artikel 78f, voorafgaand overleg met het bevoegd gezag plaatsvindt, gelet op het ingrijpende karakter van de onderhavige beslissing.

Tegen het door de Raad voorgestelde heb ik geen bezwaar. Het vierde lid is derhalve aangevuld conform de suggestie van de Raad.

Het komt het College tenslotte wenselijk voor dat ook voor het gebruik van gedeelten van een schoolgebouw op grond van het eerste lid – omdat juist in die gevallen het gevaar van hinder voor het onderwijs bijzonder groot kan zijn – een regeling op grond van artikel 78f, vijfde lid, wordt getroffen.

Ik ben dit met de Raad eens en ik heb de tekst van artikel 78f, vijfde lid, derhalve aangepast.

Artikel B, onderdeel X, artikel 78j
WBO

De Raad geeft, verwijzend naar artikel 81, eerste lid, van de WBO, in overweging in artikel 78i, vierde lid (de Raad bedoelt kennelijk artikel 78j, vierde lid) een voorziening te treffen met betrekking tot het tijdstip voor hetwelk de definitieve bedragen moeten worden vastgesteld.

Ik heb artikel 78j, vierde lid, aangevuld met een bepaling dat de definitieve vaststelling voor een bepaald tijdstip moet plaatsvinden. Daarbij is echter niet de desbetreffende formulering van artikel 81 van de WBO (nieuw) overgenomen. Nadere overweging heeft mij aanleiding gegeven in de artikelen 78j en 81 te bepalen dat de bedragen definitief moeten worden vastgesteld binnen negen maanden na afloop van het desbetreffende jaar,

omdat, zoals ook was toegelicht bij artikel 78j, de inflatiecorrectie achteraf wordt verwerkt, en het daarom niet wel mogelijk is de definitieve vaststelling voor het einde van het desbetreffende jaar te laten plaatsvinden.

Artikel B, onderdeel X, artikel 93 WBO

Naar het de Raad voorkomt zal de wijziging van artikel 93 van de WBO met name gevolgen hebben bij niet naleving van het bepaalde in die artikelen die mede op het bijzonder onderwijs betrekking hebben en niet uitdrukkelijk zijn aangemerkt als bekostigingsvoorwaarden. Deze bepalingen, aldus het College, staan op gespannen voet met de uitdrukkelijke aanduidingen van een aantal bepalingen als bekostigingsvoorwaarden in de WBO en op de gevolgen van de voorgestelde wijzigingen dient in elk geval te worden ingegaan.

Uit de opmerkingen van de Raad maak ik op dat het college aan de wijziging een andere strekking toekent dan ik daarmee voor heb. Beoogd wordt niet de sanctiemogelijkheden ten aanzien van het bevoegd gezag van een bijzondere school uit te breiden, doch om vergelijkbare sanctiebepalingen ten aanzien van het bevoegd gezag van een openbare school in de WBO op te nemen. Ik heb evenwel in de opmerkingen van de Raad aanleiding gevonden zowel de tekst van het ontwerp als de toelichting dienaangaande te verduidelijken.

Artikel B, onderdeel X, artikel 100a
WBO

De Raad stelt voor omtrent de algemene maatregel van bestuur bedoeld in artikel 100a, te bepalen dat de Onderwijsraad moet worden gehoord.

Deze suggestie heb ik overgenomen.

Artikel C 2

Naar het de Raad voorkomt, is de redactie van het eerste lid te ruim geformuleerd aangezien daaronder vallen alle in de toekomst nog vast te stellen en uit te betalen bedragen en zulks blijkens de toelichting niet de bedoeling is.

De Raad merkt terecht op dat de tekst van artikel C 2 en de toelichting daarop niet harmoniëren. De memorie van toelichting heb ik derhalve op dit punt aangepast.

Voorts vraagt de Raad zich af of het tweede lid niet te eng is geformuleerd.

Ik meen dat naast de regelingen neergelegd in de artikelen E 16, F 1, vierde lid, en F 2, vierde lid, met artikel C 2, tweede lid, voorzieningen zijn getroffen voor alle geschillen. Nu ook de Raad niet aangeeft waar in het systeem zich nog lacunes zouden bevinden, heb ik artikel C 2, tweede lid, niet gewijzigd.

Artikel E 1, derde lid

Door het opvolgen van de aanwijzing van de Raad is door het opnemen van verwijzingen in artikel E 1, derde lid, de redactie van de artikelen E 3, derde lid, en E 5, tweede lid, vereenvoudigd.

Artikel E 2

De Raad is van oordeel dat in artikel E 2 moet worden aangegeven hoe het gemiddeld aantal kleuters c.q. leerlingen moet worden berekend.

Hoewel ik zulks strikt genomen niet noodzakelijk acht, gelet op het feit dat de KOW en de LOW gedurende de periode dat artikel E 2 wordt toegepast nog geldend recht zijn, heb ik voor alle duidelijkheid in het ontwerp aangegeven hoe het gemiddeld aantal kleuters c.q. leerlingen moet worden berekend.

Artikelen E 4 en E 5

De Raad merkt op dat er voor de gevallen dat op een beroep als bedoeld in het vijfde lid van artikel E 4 eerst na 31 juli 1985 wordt beslist, behoefte bestaat aan een bepaling die voor de tussenliggende tijd een redelijke voorziening biedt. Indien zulk een bepaling niet wordt opgenomen, zou naar de Raad vrees een rechtsvacuüm kunnen ontstaan. Een soortgelijke opmerking maakt de Raad ten aanzien van artikel E 5.

Ik heb het ontwerp dienaangaande aangepast door de beide artikelen aan te vullen met één van de door de Raad voorgestelde regelingen. Voorts heb ik de regeling aangevuld in die zin dat na een voor het bevoegd gezag negatieve uitspraak van de Kroon welke wordt gedaan na 31 juli 1985, de bekostiging eindigt op een door de minister te bepalen datum. Tenslotte heb ik, ernaar strevend om de kans te verminderen dat de Kroon pas na 31 juli 1985 uitspraak zal doen ter zake van beroepen ingesteld tegen beslissingen op grond van de artikelen E 4 en E 5, een aantal termijnen in de OWBO vervroegd.

Titel F

De Raad stelt voor de titels C en F samen te voegen.

Ook bij nadere overweging van 's Raads opmerking meen ik dat de in de titels C en F geregelde materie zo heterogeen is, dat ik, ook uit een oogpunt van inzichtelijkheid, toch de voorkeur geef aan handhaving van de gekozen systematiek.

Voorts merkt de Raad ten aanzien van artikel F 1 op dat zich een probleem kan voordoen als de machtiging pas na 1 augustus 1985 wordt verkregen.

De bedoeling van artikel F 1 is te bereiken dat met ingang van 1 augustus 1984 – naar aanleiding van 's Raads opmerking ten aanzien van de artikelen E 4 en E 5 heb ik deze datum gewijzigd in 1 januari 1984 – wordt gestopt met het stichten van kleuterscholen en lagere scholen. Dit artikel is voorgesteld om in beginsel te voorkomen dat vlak voor het in werking treden van de WBO nog scholen worden gesticht die onmiddellijk daarop weer moeten worden omgezet. Het is echter met toestemming van de minister mogelijk toch nog na die datum een kleuterschool of lagere school te stichten, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Eén daarvan is dat het onderwijs daadwerkelijk voor 1 augustus 1985 moet zijn begonnen. Het heeft immers geen zin een kleuterschool of lagere school na 1 augustus 1985 te openen, als er op die datum geen kleuterscholen en lagere scholen meer zijn. Het geval van een machtiging die pas na 1 augustus 1985 wordt verleend, kan zich, gelet op artikel F 1, tweede lid onder b, niet voordoen. Naar het mij voorkomt, is de gegeven regeling dan ook sluitend.

Artikel G 1

De Raad vraagt zich af waarom de wijzigingen die de ISOVSO voor de Leerplichtwet 1969 met zich zal brengen, niet in de OWBO is opgenomen.

Deze wijziging is bewust achterwege gelaten, zoals ook met betrekking tot bijvoorbeeld de Wet op belastingen van rechtsverkeer is gedaan, omdat – zoals in de memorie van toelichting op blz. 71/72 was uiteengezet – alleen die wijzigingen die de ISOVSO met zich brengt in de OWBO zijn opgenomen, voor zover een zelfstandige wijziging in de Overgangswet ISOVSO (ten onrechte staat in de memorie van toelichting in plaats van

«Overgangswet ISOVSO» «ISOVSO») qua wetgevingstechniek moeilijker te realiseren is.

Artikel G 7

Bij de Raad is de vraag gerezen of in artikel 15, eerste lid onder k, van de Wet op belastingen van het rechtsverkeer ook niet de artikelen E 39 en E 40 van de OWBO moeten worden vermeld.

Aangezien de met de genoemde artikelen corresponderende bepalingen in de WBO niet worden opgenomen in artikel 15, eerste lid onder k, van de Wet op de belastingen van het rechtsverkeer, beantwoord ik de vraag van de raad ontkennend.

11. Redactionele kanttekeningen

De redactionele kanttekeningen van de Raad zijn bijna alle overgenomen. Enkele nopen tot het maken van een opmerking.

1. De Raad stelt voor in artikel B, onderdeel E, artikel 12, eerste lid, van de WBO na «kunnen doorlopen» een nieuwe volzin te beginnen, verwijzend naar onderdeel B, van artikel B.

Indien het zinsdeel «hij kan daarbij voorwaarden en beperkingen stellen» een zelfstandige volzin zou worden, kunnen problemen ontstaan over de betekenis van het woord «daarbij». Het kan slaan op de vorige volzin, maar ook op het gehele eerste lid. Dit probleem doet zich niet voor bij artikel B, onderdeel B, artikel 3, waar slechts één volzin aan de bedoelde volzin voorafgaat. Het gesignaleerde verschil is derhalve niet zonder betekenis. Ik heb dan ook gemeend de redactie niet te moeten wijzigen.

2. Bij de herformulering van de artikelen A 2 en 50a is, zonder de suggesties in hun geheel over te nemen, gebruik gemaakt van de kanttekening van de Raad ter zake van artikel 50a.

3. Naar 's Raads mening dient in artikel E 26 in plaats van «voor 1 januari 1987» te worden gelezen: voor 31 december 1986, verwijzend naar het bepaalde in artikel 81 van de WBO (nieuw).

De strekking van deze opmerking ontgaat mij. Immers, in artikel 81 van de WBO wordt bepaald dat voor het eind van het jaar bedragen worden vastgesteld. «Voor het eind van het jaar» wil zeggen: uiterlijk op 31

december. De formulering «voor 1 januari» levert geen andere uitkomst op. Naar mijn mening botst de formulering in artikel E 26 «voor 1 januari 1987» dan ook in het geheel niet met de formulering in artikel 81 «voor het eind van het jaar».

Ik veroorloof mij U in overweging te geven, het hierbij gevoegde gewijzigde ontwerp van wet en de daarmee in overeenstemming gebrachte, overeenkomstig het vorenstaande gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal toe te zenden.

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
A. J. Hermes